

Begravelsestale
Frederiksberg Slotskirke

28.6.1997

ERIK ELLEGAARD

FREDERIKSEN

29.4.1924 - 21.6.1997

Erik Ellegaard Frederiksen er ikke mere. Han døde sidste lørdag ude på Tranehaven i Ordrup og blev 73 år gammel.

Det har været vores fars eget ønske, at overskriften over denne dag skal være Paulus' ord fra 1. Korintherbrev kapitel 15 vers 42, som står over indgangen til Brødremenighedens kirkegård i Christiansfeld: »Det såes i forkrænkelighed, det opstår i uforkrænkelighed«. Designeren Ellegaard holdt nemlig mest af forfaldne og forblæste kirkegårde. Det vender jeg tilbage til.

Men først vil jeg gerne sige nogle personlige ord. Dels fordi det er min far, der nu er død. Dels fordi det menneske, som i dag bliver bisat herfra og i al stilhed sænket i jorden ude på Ordrup kirkegård, var en højst mærkværdig og samtidig højst bemærkelsesværdig mand; en original – i næsten alle dette ords betydninger. Og et stærkt splittet menneske – måske bortset fra de aller-sidste år af hans liv.

Vi har alle oplevet ham som den inspirerende og idérige og humoristiske – engageret, vidende, dygtig og myreflittig. Men samtidig var han livet igennem som Job plaget på både sjæl og legeme; en lidelsesnes mand.

Vi kendte ham også som den æstetiske perfektionist. Men ved siden af var han en flab og provokatør, og en grov karl. Som den gamle direktør for Den Grafiske Højskole engang bemærkede: »Ellegaard har så få manerer, og dem

han har, de er så dårlige!«. Men far tog det som en kompliment og holdt fast ved, at »man ikke forandrer verden ved at være høflig« (Niels Birger Wamberg).

Han var endvidere kendt i byen som en krukke og en laps og lidt af en snob med hang til exhibitionisme. Jeg mener: Altid hvid skjorte og butterfly og sorte nyblankede sko – ofte bærende slag og paraply, guldur og ridderkors – for royalist og national var han jo også – og om sommeren helst helt i hvidt, så spejdere kaldte ham »Rinso-manden«, og en ung mand i toget spurgte, om han »smittede af!« I kisten i dag er han også i hvidt sommerdress med halssløjfe. For han var anderledes. Men han kunne snakke med alle og tog dem – om ikke for, hvad de *var*, så i hvert fald for, hvad de *kunne*.

Påholdende var han, indtil det asketiske. Men han var altid parat til at hjælpe andre og aldrig bange for at arbejde billigt eller gratis for de mindre velstående. Og han kunne pludselig være meget stor i slaget over for dem, han beundrede. Men det skete altid på hans egne betingelser.

Erhvervsmæssigt var han enspænder og anarkist. Han hadede tjenestemandsbegreb, fastansættelse og overenskomster, fordi det indebar krav om at indgå kompromisser. Derimod identificerede han sig med og dyrkede de ulykkelige, miskendte genier: Jesus, Mozart, Ambrosius Stub, Blicher og H.C. Andersen; dem, der ikke fik den ros fra systemet, som tilkom dem, men hvis eftermæle alligevel blev et eventyr.

Han var meget hård i sine domme over andres frembringelser. Sidste gang, jeg oplevede det, var ude på hospitalet, hvor han bad mig om fra hyl- den at nedtage en friskluftspraydåse. Han ville bare kigge på dens udseende, og efter endt eksa- mination hviskede han hovedrystende og med et ironisk smil: »Ja, der har været en eller anden, som gik hjem fra kontoret til sin kone og sagde: Nu skal du bare se, hvilken god idé jeg har fået i dag!«.

Og selv om far var spændende at rejse med eller lave ting sammen med, så var det hårdt for os drenge at vokse op i et hus med så definitive domme og så ufravigelige krav til æstetik. Ju- stitsen var omfattende, og det gjaldt ofte om at gøre sig fortjent til velvilje. Både lilleverdenen og omverdenen skulle gennemfriseres; med al kom- petance givet til »de ypperste«, som han yndede at fremhæve. Det lykkedes jo langt fra altid. Og han var skuffet over den manglende respekt for funktion og æstetik i de senere års designudvik- ling. Men han fastslog til slut, at han havde haft et godt og eventyrligt liv; at han selv havde op- nået, hvad han ville, og at det var morsomt at få lov til at slutte af med at rentegne Københavns byvåben.

Når far havde det syn på sit liv, og de hold- ninger, som jeg har forsøgt at give et billede af, kan det godt undre, at han som overskrift for denne dag har valgt netop ordene: »Det såes i forkrænkelighed, det opstår i uforkrænkelighed«.

For de ord siger, at *alt* jordisk må fejes bort, for at det himmelske kan blive til: At hvedekor- net må dø i jorden, før den sande vækst kan gro frem. Og at Kristus alene blev menneske for at dø bort og opstå i forvandlet skikkelse, for at vi derved kunne blive Guds børn og få del i hans kærlighed. Der skulle i dag ikke tales om »ham Ellegaards« fortræffeligheder, men i lyset af Pau- lus' ord skulle der tales om Guds kærlighed og Kristi betydning. Og den kærlighed og den be- tydning var altså efter fars mening tilsyneladende, at alt jordisk sættes ud af kraft og erstattes af noget helt nyt.

Derfor var det, at han holdt af de forfaldne kirkegårde: De signalerer, at vi i bund og grund er som græs, der visner, og at kun Herrens mis- kundhed består i evighed, som vi skal høre til allersidst i dag (Blicher). Derfor skulle vi også i dag synge de tre salmer, vi gør. Først bønnen til Helligånden: »Skænk os, skønt vi bo på sletten, i det høje indfødsretten, i Guds rige borgerskab! så i alt for onde dage glade vi herfra kan drage did, hvor der er evig fred«.

Dernæst Stubs omkvæd: »Når jeg kun i nåden står, uforsagt, ihvor det går«. Og tilsidst bønnen til den korsfæstede om, at han vil tage os i hånden og gå med os til Paradis, når øjet brister.

Og det er selvfølgelig ubestrideligt, at kristen- dom et langt stykke har at gøre med at se fremad: Fra død til opstandelse – og at alt i verden går op og ned – for til sidst at forgå. Men kristen- dom – forkyndelsen af Guds kærlighed og Kristi

betydning – har vel også at gøre med at se tilbage og glæde sig – og at leve *nu*. Og sammenholdt med fars liv, som jeg kendte det, forekommer det mig, at han i høj grad havde henlagt sin kristentro til et rum for sig selv. Jeg mener: Hvordan kan vi som kristne kun tilbede det ypperste? Hvad bliver der da af provokatøren Jesus, som kom for at kalde syndere til sig? Hvordan kan vi med Grundtvig synges: »Føden og klæden nok du får af ham i morgen som i går«, hvis vi altid bekymrer os for, om der er arbejde og indkomst i næste måned? Hvorfor dømme dem så strengt, som ikke er i stand til at gøre verden mere smagfuld og funktionel, når vi godt ved, at »Når skyggen er ligest, da hulke de små, som stirre derpå?« Og hvorfor være så selvoptagne, når vi godt ved, at kun den, som sætter livet til, skal vinde det?

Jeg ser ikke anden forklaring, end at vi er tilbøjelige til – og her var far et yderst rentegnet eksempel – at vi er tilbøjelige til at leve i to næsten adskilte rum. Verdens rum – og troens rum.

Og troens rum var for far i høj grad lønkammeret, pilgrimmens indre klostercelle. Her kunne han i sjældne øjeblikke trække sig ind, bort fra æstetikken, og bekende, at hans hjerte ikke var rent, og at han ikke kunne være en sand kristen. Her kunne han lægge præstationsræset og behovet for ros bag sig og få lov til at være miserabel og svag. Her kunne han sukke og længes efter fuldendt forløsning – med en næsten brorsonsk eller herrnhutisk sød følsomhed.

Men det, disciplene oplevede ved Jesu opstan-

delse, det var jo ikke kun, at al mening blev suget ud af verden, fordi Gudsriget ventede lige om hjørnet. Da Jesus efter sin død viste sig for dem på ny og spiste og drak og samtalede med dem, blev de klar over, at det fællesskab, som de havde haft med ham og med hinanden, at det ikke – som de troede – var gået til grunde. Det stod ved magt, fordi evigheden havde lyst op midt i det. Derfor gav de sig selv til at gøre, som Jesus havde gjort. Og derfor længtes de ikke kun. Da chokket havde lagt sig, blev de glade og sang lov-sange. De forstod, at de øjeblikke i livet, hvor vi deler fryd og smerte med hinanden, og hvor vi altså giver hinanden stykker af os selv, at de øjeblikke ikke forgår, fordi de banker i takt med Guds hjerte. Derfor bliver de også bevaret hos ham.

Det er jeg sikker på, at far alligevel med et overgivende smil ville give mig ret i lige nu, hvis han kunne høre, hvad jeg sagde: At vel forgår vi, men at det, vi i sandhed havde med hinanden, består. For: »Mit land, siger Herren, er himmel og jord, hvor *kærlighed* bor«. Vel udgår livets hovedstrøm fra Guds himmel: »Som i himlen, således også på jorden«, som vi beder i den lønkammerbøn, Jesus lærte os, og hvis indledning er broderet i fars design på ryggen af den messehagel, jeg bærer i dag. Men det jordiske rummer også billeder på det himmelske: Himmelspejl i mulde. Og som den store teolog Karl Barth, der betonedes Guds nej til alt menneskeskabt, sagde: »I himlen spiller de Bach til festerne – og Mozart, når

englene holder frikvarter«. I dag får vi lov til at høre dem begge: Bach og Mozart. Vi er i himlens forgård. Og vi beder om, at på opstandelsens morgen må de få lov til at feste, og at holde englene i hånden i frikvartererne.

AMEN

Henrik Ellegård Frederiksen

Om nogen – engang, når jeg er død og borte – læser disse Blade, da skal han sukke og sige:
»Anlangendes et Menneske, hans Dage ere som Græs; som et Blomster på Marken, saa skal han blomstre. Naar Veiret farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere. Men Herrens Miskundhed er fra Evighed og indtil Evighed.«

(De sidste linjer fra Blichers *En Landsbydegns Dagbog* – jfr Salmernes Bog 103 v.15-17)

SALMER:

NR. 251 Talsmand, som på jorderige
NR. 43 Uforsagt, hvordan min lykke
NR. 167 Hil dig, frelser og forsoner

Sats og tilrettelægning: Carl-H.K. Zakrisson,
Tryk: Poul Kristensen, Grafisk Virksomhed, Herning

Eksemplarer kan fås hos Christian Ejlers' Forlag,
Brolæggerstræde 4, Postboks 2228, 1018 København K